

Observatori del Treball de les Illes Balears

Evolució i perfil del treball autònom

4t trimestre 2022

Data d'actualització: març 2023

GOVERN
ILLES
BALEARs

soib formació
i ocupació

Evolució i perfil del treball autònom a les Illes Balears

4T 2022

Data d'actualització: març de 2023

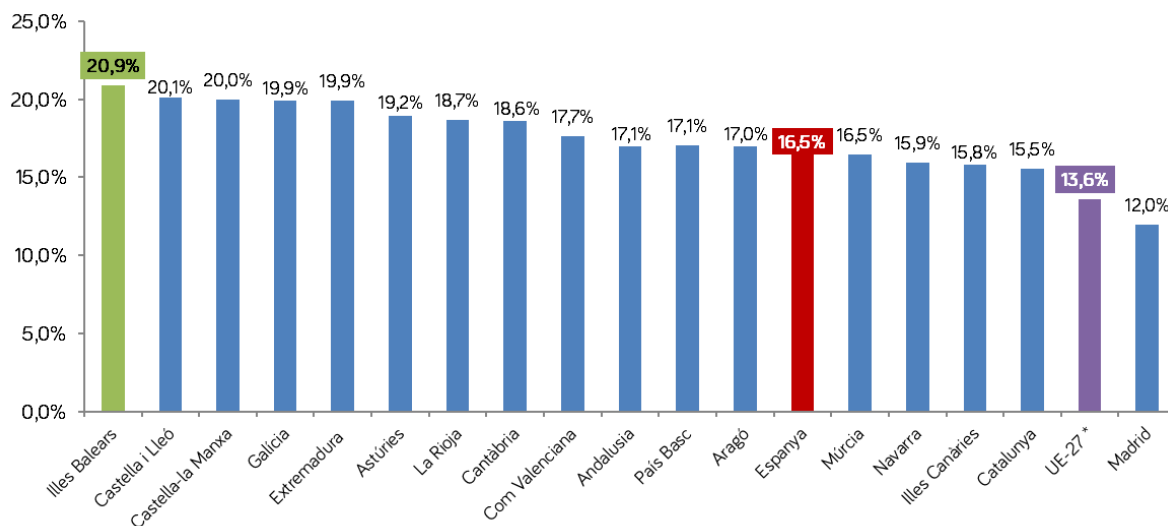
Observatori del Treball de les Illes Balears

1. Evolució general

El creixement econòmic a les Illes Balears ha estat molt significatiu durant el 2022. La temporada turística ha reportat a les Illes un balanç econòmic positiu, d'acord amb els volums d'activitat assumits, i amb bona part dels indicadors turístics per sobre dels nivells de tres anys enrere. Tanmateix, s'ha moderat el creixement a partir del tercer trimestre atès l'escenari de la forta escalada de preus i del context internacional altament tensionat en molts de mercats. El mercat de treball continua mostrant fortalesa a la finalització de l'any. Així, les dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social (TGSS) mostren que a les Illes Balears a finals de desembre el treball autònom o per compte propi representa un de cada cinc treballadors d'alta a la Seguretat Social, una xifra en línia amb la mitjana dels darrers anys.

A les Illes Balears, els treballadors autònoms suposen el 20,9 % del conjunt de l'afiliació del mes de desembre de 2022 fet que la situa com la comunitat autònoma amb el major pes dels autònoms a més de 4 punts percentuals per sobre de la mitjana nacional (16,5 %) i amb una diferència de 8,9 pp respecte de Madrid que és la regió amb el menor pes de treballadors per compte propi el darrer mes de 2022. Mentre que a la resta d'autonomies el pes dels autònoms és bastant uniforme al llarg de l'any, a les Illes, a conseqüència de l'estacionalitat del mercat laboral, experimenta variacions destacables als diferents trimestres. Així, és habitual que el quart trimestre mostri el pes més alt de tot l'any. A més de les Illes Balears, les regions amb major pes dels autònoms són Castella-Lleó (20,1 %) i Castella-La Manxa (20,0 %). En canvi, continua a la cua Madrid (12,0 %), amb una xifra fins i tot inferior a la mitjana de la Unió Europea dels 27 (13,6 %). D'aquesta manera, el pes dels treballadors per compte propi de les Illes Balears i també el del conjunt d'Espanya supera clarament la mitjana europea (amb dades del tercer trimestre del 2022, el darrer disponible). De fet, les Illes se situarien en el segon lloc dels estats europeus tan sols per darrere de Grècia (26,6 %) i per sobre d'Itàlia (20,4 %).

Gràfic 1. Pes dels afiliats per compte propi per comunitats autònomes (desembre de 2022)

*Dades: 3T 2022

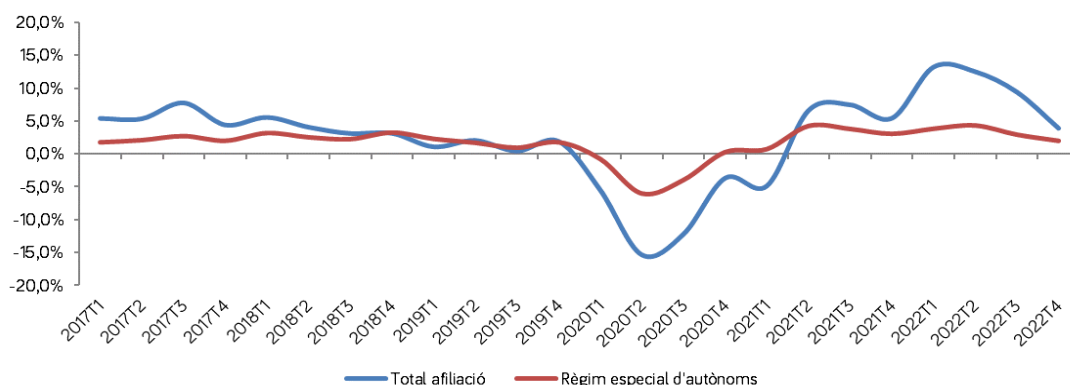
Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

Una part dels autònoms té treballadors assalariats i, d'aquí la importància que tenen com a creadors de llocs de feina. Així, durant el quart trimestre de 2022 un total de 27.489 assalariats treballaven per a un autònom, un 1,1 % més que en el mateix període de 2021. Si es considera el nombre de treballadors autònoms més els assalariats que tenen a càrrec, junts representen el 26,9 % del total de l'ocupació del mes de desembre de 2022.

En dades absolutes, de les 454.582 persones afiliades a la Seguretat Social a les Illes Balears al final del quart trimestre de 2022, 95.005 es troben d'alta en el règim especial de treballadors autònoms, un 1,9 % més que tot just un any abans. Tanmateix, segons les dades del darrer dia de desembre, l'increment es troba per davall del que es pot observar en el conjunt d'afiliats (3,9 %).

En termes d'evolució, en els gràfics 2 i 3 es pot apreciar com en un primer moment, després de la pandèmia, els treballadors autònoms varen recuperar més ràpid els efectius ocupats. Tanmateix, a partir del segon trimestre del 2021 i amb la represa de l'activitat turística, el treball assalariat va assolir un ritme més elevat de reactivació i això ha permès que l'augment interanual del total d'afiliats se situï per damunt de l'evolució dels treballadors autònoms.

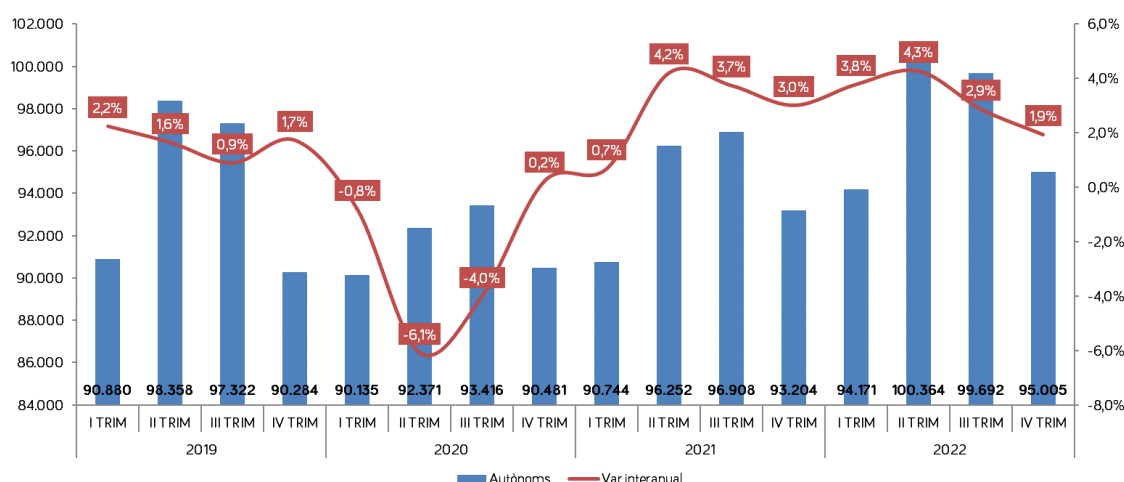
Gràfic 2. Variació interanual de l'afiliació total i d'autònoms (1T 2017 - 4T 2022)

Font: OTIB i IBESTAT a partir de dades de la TGSS

El trimestre que presenta un major nombre de treballadors per compte propi és el segon (abril, maig i juny), el qual coincideix amb l'increment de l'activitat econòmica a les Illes pel començament de la temporada turística. En canvi, el trimestre que registra menys treballadors autònoms oscil·la, segons l'any analitzat, entre el primer i el quart de cada any, que es corresponen amb els períodes de menor activitat turística. El nombre d'afiliats per compte propi a l'any 2022 ja ha superat els valors de l'any 2019 en cada un dels trimestres.

Gràfic 3. Nombre d'autònoms per trimestres i variació interanual (1T 2019 - 4T 2022)

Font: OTIB i IBESTAT a partir de dades de la TGSS

Quant a la distribució per illes (taula 1), el mes de desembre de 2022 els autònoms segueixen la distribució habitual de la població, amb un predomini de Mallorca respecte de la resta de l'arxipèlag (71.971), seguida d'Eivissa (13.081), de Menorca (7.430) i de Formentera (873). Totes experimenten increments interanuals, sobretot Eivissa (4,0 %). Respecte del pes dels autònoms sobre el total de treballadors de l'arxipèlag, oscil·la entre el pes mínim de Mallorca (19,4 %) i el màxim de Formentera (31,8 %). Menorca i Eivissa presenten pesos molts similars (26,1 % i 26,0 %, respectivament).

Taula 1. Afiliats al règim d'autònoms i total dels règims de la TGSS per illes
(desembre de 2021 - desembre de 2022)

	Autònoms		Total		Pes		Var. (%) des 22/21	
	des-21	des-22	des-21	des-22	des-21	des-22	Autònoms	Total
Mallorca	71.130	71.971	357.033	370.179	19,9%	19,4%	1,2%	3,7%
Menorca	7.315	7.430	27.762	28.509	26,3%	26,1%	1,6%	2,7%
Eivissa	12.575	13.081	47.621	50.227	26,4%	26,0%	4,0%	5,5%
Formentera	847	873	2.672	2.746	31,7%	31,8%	3,1%	2,8%
Illes Balears	93.204	95.005	437.590	454.582	21,3%	20,9%	1,9%	3,9%

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

2. Perfil per tipologies de relació laboral

Dins el grup de treballadors autònoms, la TGSS hi agrupa diversos tipus de relació laboral, com són els socis de cooperatives, els familiars col·laboradors, els membres d'òrgans d'administració de societats mercantils, els autònoms sense relació especial (que són els més nombrosos) i, finalment, una sèrie de grups amb una incidència molt menor, com ara els membres d'institucions religioses o els de col·legis professionals, els TRADE¹ i els familiars de socis de societats mercantils.

D'acord amb aquestes tipologies, les dades referides al quart trimestre de 2022 mostren la distribució següent (taula 2): la gran majoria, amb diferència, són autònoms sense cap tipus de relació especial o sense contracte (54.604 persones que representen el 57,5 % del total) i que són els autònoms pròpiament dit. A continuació, el segon grup amb més pes són els membres d'òrgans d'administració de societats mercantils capitalistes, que aglutinen el 16,7 % del total

¹ TRADE: treballadors autònoms econòmicament dependents.

(15.894 persones afiliades), seguits dels membres de cooperatives o empreses col·lectives, 15.793 afiliats que representen un 16,6 % del total. Amb un pes més marginal es troben els que tenen un parentesc amb els titulars de l'activitat mercantil: els familiars col·laboradors de la persona titular de l'explotació (5,7 %). El grup d'«altres», que engloba la resta de col·lectius, suma 3.284 persones, que són el 3,5 % de tota l'afiliació dels autònoms.

Respecte del quart trimestre de l'any anterior, tot i que es dona un augment global, alguns col·lectius baixen respecte a ara fa un any: els socis de cooperativa o empresa col·lectiva que baixen un -1,1 % i els familiars col·laboradors del titular de l'explotació (-0,9 %). Per contra, els majors increments s'observen en la categoria d'«altres» (+8,5 %), seguit dels membres d'òrgan d'administració de societat mercantil capitalista (+6,2 %), que creixen per damunt de la mitjana.

Taula 2. Afiliats a la TGSS per compte propi per col·lectius a les Illes Balears (4T 2022)

	4T2022	Pes	Variació interanual	
			Absoluta	Relativa
Autònoms sense relació especial	54.604	57,5%	840	1,6%
Soci de cooperativa o empresa col·lectiva	15.793	16,6%	-176	-1,1%
Membre d'òrgan d'administració de societat mercantil capitalista	15.894	16,7%	928	6,2%
Familiar col·laborador de titular d'explotació	5.430	5,7%	-49	-0,9%
Altres	3.284	3,5%	258	8,5%
TOTAL	95.005	100,0%	1.801	1,9%

Font: OTIB i IBESTAT a partir de dades de la TGSS

Territorialment, totes les illes mostren un patró similar, en què són predominants els autònoms sense relació molt per sobre de la resta de col·lectius (taula 3). Mallorca se situa al capdavant (58,1 %), mentre que a Formentera hi ha la representació més baixa (48,7 %) i s'hi troba la proporció més alta de socis cooperativistes (23,7 %) i de familiars col·laboradors (6,3 %) respecte de la resta d'illes. Per la seva banda, Eivissa i Menorca encapçalen el percentatge d'autònoms que són membres d'un òrgan d'administració de societat mercantil amb un 18,0 %. Pel que fa a l'evolució interanual, pugen els autònoms a totes les illes i de forma més accentuada a les Pitiüses: Eivissa (+4,0 %) i Formentera (+3,1 %), seguides de Menorca (1,6 %) i Mallorca (1,2 %). En detall, a Eivissa i Formentera augmenten sobretot els membres d'un òrgan d'administració de societat mercantil. I, a Menorca i a Mallorca es dona un descens tant entre els socis de cooperativa, com entre els familiars col·laboradors.

Taula 3. Afiliats a la TGSS per compte propi, per col·lectius i per illes (4T 2022)

		Autònoms sense relació	Soci cooperativa o empresa col·lectiva	Membre d'òrgan d'administració de societat mercantil capitalista	Familiar col·laborador de titular d'explotació	Altres	TOTAL
Total	Mallorca	41.833	11.679	11.671	4.315	2.473	71.971
	Menorca	4.091	1.295	1.336	406	302	7.430
	Eivissa	7.416	2.308	2.357	604	396	13.081
	Formentera	425	207	149	55	37	873
	ILLES BALEARS	54.604	15.793	15.894	5.430	3.284	95.005
Distribució percentual	Mallorca	58,1%	16,2%	16,2%	6,0%	3,4%	100,0%
	Menorca	55,1%	17,4%	18,0%	5,5%	4,1%	100,0%
	Eivissa	56,7%	17,6%	18,0%	4,6%	3,0%	100,0%
	Formentera	48,7%	23,7%	17,1%	6,3%	4,2%	100,0%
	ILLES BALEARS	57,5%	16,6%	16,7%	5,7%	3,5%	100,0%
Var.interanual relativa	Mallorca	0,7%	-1,5%	5,3%	-1,4%	8,6%	1,2%
	Menorca	2,0%	-1,4%	4,6%	-2,6%	1,0%	1,6%
	Eivissa	3,7%	0,0%	8,4%	2,9%	11,9%	4,0%
	Formentera	2,9%	-1,9%	13,7%	0,0%	0,0%	3,1%
	ILLES BALEARS	1,6%	-1,1%	6,2%	-0,9%	8,5%	1,9%

Font: OTIB i IBESTAT a partir de dades de la TGSS

3. Perfil per sectors econòmics

La distribució dels treballadors per sectors econòmics mostra com el mes de desembre de 2022 els afiliats per compte propi es reparteixen de la manera següent (taula 4): el 73,4 %, als serveis; el 18,0 %, a la construcció; el 6,0 %, a la indústria, i el 2,6 % restant, a l'agricultura. Dins de les branques dels serveis destaquen el pes del comerç, que hi representa el 18,4 % dels autònoms en el període analitzat, i el de l'hostaleria (el 12,1 %).

Si s'analitza el pes dels autònoms d'acord amb el sector econòmic al qual pertanyen, es pot observar que els treballadors per compte propi tenen el paper més preeminent en l'agricultura i la pesca, ja que suposen un 38,6 % dels treballadors del sector, seguits per la construcció (29,3 %) i la indústria (19,8 %). A la coa, el sector terciari presenta la presència inferior d'autònoms en el teixit productiu (19,4 %), si bé aquest valor baix està condicionat per les activitats relacionades amb l'Administració pública, com són la sanitat (7,1 %) o l'educació (8,9 %), atès que en la branca d'activitats immobiliàries (41,5 %) o les activitats professionals, científiques i tècniques (38,6 %) tenen una representativitat molt elevada. En canvi, els autònoms tenen poca representació en activitats relacionades amb el subministrament d'aigua i

la gestió de residus (1,8 %), l'administració pública (0,2 %) o les activitats de la llar (0,1 %) en què la proporció d'autònoms és més aviat anecdòtica.

Quant a l'evolució interanual, s'ha produït un increment del total d'afiliats del 3,9 % i que en el cas dels autònoms ha estat 2 punts inferior (1,9 %) respecte del desembre de l'any anterior i que ve impulsat per un variació desigual de les branques que el componen. D'aquesta manera, el sector de la construcció mostra el dinamisme més gran, amb un increment dels treballadors per compte propi del 3,9 %, que contrasta amb la disminució que experimenten l'agricultura (- 0,5 %) i la indústria (-0,4 %). A dins dels sector serveis, el comerç ha patit una baixada del - 2,3% i l'hostaleria del -0,5 %, per contra la resta de serveis s'ha vist incrementat en un 4,3 % que ha fet que el sector augmenti en conjunt un +1,7 %.

El detall de les branques productives permet observar amb més precisió l'evolució dels distints sectors. Així, lideren l'impuls les activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment (8,5 %); la informació i comunicacions (7,0 %); les activitats administratives i de serveis auxiliars (5,3 %), i les activitats sanitàries i de serveis socials (5,2 %). Amb tot, com ja s'ha dit, en el conjunt d'afiliats el creixement ha estat superior (3,9 %) i s'ha sustentat sobretot en la construcció (7,4 %) i, igualment que els autònoms, amb les activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment i la informació i comunicació.

Taula 4. Afiliats a la TGSS per compte propi per seccions d'activitat econòmica (desembre 2022)

	Autònoms		Distribució	Total	Pes (%)	Var. (%) Des22/Des21	
	Desembre 22	Distribució (%)	assalariats (%)	Afiliació	autònoms sobre total	Autònoms	Total
(A) Agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca	2.428	2,6%	0,3%	6.298	38,6%	-0,5%	0,0%
(B) Indústries extractives	51	0,1%	0,1%	405	12,6%	0,0%	-0,7%
(C) Indústria manufacturera	5.478	5,8%	4,9%	22.385	24,5%	-0,4%	3,1%
(D) Subministr. d'energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat	34	0,04%	0,2%	853	4,0%	30,8%	3,9%
(E) Subministr. d'aigua, activ de sanejament, gestió de residus i descontaminació	91	0,1%	1,4%	4.954	1,8%	-7,1%	7,6%
(F) Construcció	17.144	18,0%	12,0%	58.605	29,3%	3,9%	7,4%
(G) Comerç a l'engròs i al detall; reparació de vehicles de motor	17.485	18,4%	16,7%	75.202	23,3%	-2,3%	1,8%
(H) Transport i emmagatzematge	5.135	5,4%	4,8%	22.642	22,7%	2,9%	6,0%
(I) Hostaleria	11.484	12,1%	11,4%	50.970	22,5%	-0,5%	6,7%
(J) Informació i comunicacions	2.086	2,2%	2,1%	9.316	22,4%	7,0%	8,5%
(K) Activ. financeres i d'assegurances	1.283	1,4%	1,5%	6.352	20,2%	-2,4%	-4,3%
(L) Activ. immobiliàries	2.476	2,6%	1,0%	5.966	41,5%	4,0%	5,7%
(M) Activ. professionals, científiques i tècniques	8.862	9,3%	4,1%	22.946	38,6%	4,8%	4,0%
(N) Activ. administratives i serveis auxiliars	6.215	6,5%	8,6%	35.943	17,3%	5,3%	2,7%
(O) Administració pública i defensa; S.S.	43	0,05%	6,7%	23.400	0,2%	-12,2%	1,3%
(P) Educació	2.518	2,7%	7,5%	28.323	8,9%	2,5%	4,4%
(Q) Activ. sanitàries i de serveis socials	3.089	3,3%	11,7%	43.684	7,1%	5,2%	1,7%
(R) Activ. artístiques, recreatives i d'entreteniment	2.659	2,8%	2,2%	10.628	25,0%	8,5%	9,0%
(S) Altres serveis	6.424	6,8%	2,3%	14.360	44,7%	2,9%	6,3%
(T) Activ. de la llar, com ocupadors de personal domèstic	7	0,01%	0,3%	10.235	0,1%	-22,2%	-5,2%
(U) Activ. d'organitzacions i organismes extraterritorials	13	0,01%	0,01%	39	33,3%	30,0%	11,4%
Sense classificar	0	0,00%	0,3%	1.076	0,0%	0,0%	11,4%
TOTAL	95.005	100,0%	100,0%	454.582	20,9%	1,9%	3,9%

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

4. Perfil sociodemogràfic i econòmic

Segons les dades de la TGSS, en el mes de desembre de 2022 el perfil majoritari del treballador autònom a l'arxipèlag continua sent masculí (64,4 %), d'entre 40 i 54 anys (47,0 %), i de nacionalitat espanyola (75,4 %). Respecte del mes de desembre de l'any anterior, les dones experimenten un major increment que els homes (+2,5 % i +1,6 %, respectivament), fet que n'eleva la representativitat fins al 35,6 % i, així, lentament se'n segueix escurçant la diferència respecte dels homes. Pel que fa als grups per edat, els menors de 25 anys segueixen sent el col·lectiu que té menys presència entre els autònoms, amb diferència (2,2 %), però a la vegada és el que presenta el major increment (+4,4 %) seguit dels de 55 o més anys (+3,8 %), els de 40 a 54 anys (+1,4 %) i els de 25 a 39 anys (+0,5 %). Finalment, respecte de la nacionalitat, els estrangers segueixen incrementant per sobre dels nacionals el nombre de treballadors autònoms en termes interanuals, amb valors molt significatius, tant entre els ciutadans de la Unió Europea (6,3 %), com entre els no comunitaris (5,2 %).

Seguint l'esquema general de l'economia un 73,4 % dels treballadors autònoms pertany al sector serveis, un percentatge inferior que en el règim general. Per contra, el pes dels autònoms en l'agricultura i pesca i en la construcció és superior al del règim general.

L'antiguitat del negoci dels autònoms mostra com els negocis més longeus, amb més de cinc anys, són el grup majoritari (46,5 %), si bé, el percentatge se situa significativament per sota el del conjunt d'Espanya (56,3 %). Això posa de manifest el caràcter més jove del teixit productiu de treballadors per compte propi o l'estacionalitat de l'estructura productiva que provoca l'alta i la baixa de més comptes de cotització.

A més que els negocis siguin més joves, el teixit autònom balear es caracteritza per la proporció elevada de treballadors que cotitzen per la base mínima, xifra que en el tercer trimestre de 2022 s'ha situat en el 90,7 %, similar al dels trimestres anteriors. Es tracta d'un valor per sobre de la mitjana espanyola (85,3 %). De fet, aquest percentatge tan sols el superen les Illes Canàries (91,3 %).

Taula 5. Perfil dels afiliats a la TGSS per compte propi (desembre de 2022)

Perfil dels treballadors autònoms	Desembre 2022	Pes	Variació interanual	Pes dels treballadors del règim general
Total	95.005		1,9%	
Per sexe				
Homes	61.189	64,4%	1,6%	51,5%
Dones	33.816	35,6%	2,5%	48,5%
Per edat				
Menors 25 anys	2.123	2,2%	4,4%	7,3%
De 25 a 39 anys	21.742	22,9%	0,5%	33,4%
De 40 a 54 anys	44.651	47,0%	1,4%	42,3%
Més de 55 anys	26.488	27,9%	3,8%	17,0%
Per nacionalitat				
Nacionals	71.611	75,4%	0,7%	83,8%
UE	13.690	14,4%	6,3%	6,2%
NO UE	9.704	10,2%	5,2%	10,0%
Per sector				
Agricultura i pesca	2.428	2,6%	-0,5%	0,3%
Indústria	5.654	6,0%	-0,4%	6,6%
Construcció	17.144	18,0%	3,9%	12,0%
Serveis	69.779	73,4%	1,7%	80,8%
Per antiguitat en el negoci *				
5 o més anys	27.156	46,5%	-	-
De 3 a 5 anys	7.356	12,6%	-	-
D'1 a 3 anys	11.203	19,2%	-	-
De 6 a 11 mesos	5.386	9,2%	-	-
Menys de 6 mesos	7.356	12,6%	-	-
Per base de cotització *				
Base mínima (b.m.)	53.016	90,7%	-	-
Entre 1,5 i 2 de la b.m.	1.207	2,1%	-	-
Entre b.m. i 1,5 de la b.m.	2.830	4,8%	-	-
Entre 2 i 3 de la b.m.	1.218	2,1%	-	-
Més de 3 vegades la b.m.	186	0,3%	-	-

*Dades de 30/09/2022

Font: OTIB a partir de dades del MESS i de la TGSS

Finalment, l'estructura del col·lectiu de treballadors per compte propi d'acord amb el nombre d'assalariats que tenen contractats es mou en els valors que ha presentat en els darrers anys (taula 6). Així, les dades de finals de desembre mostren que una gran majoria, el 86,9 %, ho són en solitari; un 9,7 % compta amb un treballador o dos; un 3,2 % en té entre tres i nou, i tan sols el 0,2 % disposa d'almenys deu treballadors. En termes interanuals, augmenten sobretot els autònoms sense assalariats (+2,4 %) i els que tenen entre tres i nou treballadors (2,1 %). Per contra els treballadors per compte propi amb un o dos assalariats cauen un -1,8 %.

Taula 6. Afiliats a la TGSS per compte propi segons el nombre d'assalariats (4T 2022)

	4T2022	Pes	Var.int. absoluta	Var.int. relativa
Sense assalariats	82.567	86,9%	1.900	2,4%
1 o 2 assalariats	9.203	9,7%	-166	-1,8%
De 3 a 9 assalariats	3.023	3,2%	63	2,1%
10 o més assalariats	212	0,2%	4	1,9%
Total	95.005	100,0%	1.801	1,9%

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS